

# ÉLELETÜNK

XXXII. évf. 12. szám (32. Jahrg. Nr. 12)

Az európai magyar katolikusok lapja

2000. december

## MERJÜNK MAGYAROK LENNI!

A külföldön élő r.k. magyarok püspökének 13. karácsonyi körlevele a hívekhez

IMASZÁNDÉKOK

decemberre

**Kedves magyar testvéreim!**

A jubileumi esztendő elmúlóban van. Igyekeztünk megemlékezni az Úr Jézus születésének 2000. évfordulójáról és a magyar kereszténység ezeréves jubileumáról. Hálát adtunk azért, hogy élünk és hogy szeret bennünket a jó Isten, ha olykor próbára is tesz minket. Elzarándokoltunk a szent helyekre, a Szentföldre, Rómába és a magyar föld jellegzetes vidékeire. Próbáltunk megújulni ebben a szent évben egy újabb ezer esztendőre és kitárni szívünket Jézus előtt, akitől egyedül várhatjuk népünk, sorsunk jobbra fordulását. Most pedig, az új ezredév nyitányán, bizalommal nézünk előre, mert a „múltunk a reménységünk és Krisztus a jövőnk!”

Minden népnek megvan a maga Istentől kapott jellegzetessége és hivatása ezen a világon. A mienket jól meghatározta államiségünk kezdetén alapító szent királyunk, amikor tanításával és példájával utat mutatott nemcsak egy évezredre, hanem továbbra is. Ez a magyar lelkiség kell, hogy megkülönböztessen minket másoktól, s ugyanakkor kijelölje hivatásunkat akár odahaza a Kárpát-medencében, akár a világ bármely táján, ahová a sors, vagy helyesebben az isteni Gondviselés helyezte minket. Gyakran hallunk a múltból a magyar virtusról, mely felül tud emelkedni a nehézségeken, és tud új életet kezdeni a romokon is. Ebben a magyar virtusban, a magyar lelkiségben látom a harmadik évezredre szóló feladatot minden magyar számára: merészségre van szükségünk ezekben az időkben, akárcsak ezer évvel ezelőtt. Merjünk magyarok lenni és hivatásunkat így betölteni!

1) – Merjünk teljes odaadással Jézushoz fordulni, mint azt Szent István tette ezer évvel ezelőtt, mert Benne találta életének, népének biztonságát és erejét. Ha elfelejtettük volna ezt az alapvető jellegét a magyar mivoltunknak, akkor most itt az idő, hogy visszatérjünk hozzá, és bátran, mint István, megvalljuk hitünket és hűségünket.

2) – Merjünk békében és egymás megbecsülésében élni a környező nemzetiségekkel a Kárpát-medencében. „Haza-szeretet igen, nacionalizmus nem!” – hangoztatta II. János Pál pápa a közép-európai népeknek. Merjünk álmolni egy olyan európai házról, amelyben szabadon tudják élvezni egymás jelenlétét és a természeti kincseket, beleértve a Balatont, a Tátrát és a Hargitát.

3) – Merjünk megbocsátani egymásnak a magyarságon belül a múltban elkövetett vétkeinkért, és merjünk ápolni a magyarok közötti testvériséget. Minden külön-

bözőségünk mellett tudjunk dolgozni a közös cél érdekében, mely nem más, mint a magyar nép felvirágoztatása és szebb jövője.

4) – Merjünk áldozatokat vállalni a jövő érdekében: a gyermekáldás elvállalásával, a köz javára való munkálkodással, Isten és az egyház szolgálatával. Vagyis ne magunknak éljünk, hanem vegyük ki

van, ha valóban és őszintén csatlakozunk „Jézus Úrhoz”, mint Szent István tette, és a Boldogságos Szűz, a Magyarok Nagyszónya kezébe tesszük le életünk és országunk sorsát.

10) – Legyen ez a merészség a magyar lelkiség jellemző sajátossága a következő évezredben is, mert ha Isten a mi atyánk, akkor nem kell félnünk attól, hogy mi lesz



Burgenlandi betlehem

résznünket a család, a közélet, az egyházi élet tennivalóiból. Többgyermekes családokra, becsületes politikusokra és társadalmi vezetőkire, lelkes papokra és szerzetesekre van szükség a harmadik évezredben.

5) – Merjünk felülemelkedni az anyagiasságon, amit az elmúlt évtizedek materialista világszemlélete és a jelenkori szabadelvűség belénk oltott, és tűnjünk ki ismét a világ előtt szellemi értékeinkkel, melyekben olyan gazdagok voltunk történelmünk folyamán.

6) – Merjünk imádságos nemzeté válni, mint azt Szent István példája mutatja, aki kemény férfi létere nem szégyellte kezét imára kulcsolni. Mindszenty hercegprímás egy millió imádkozó magyart szeretett volna látni. Milyen szép volna, ha szentjeinkkel együtt sok millió magyar férfi és nő, gyermek és aggastyán, otthoni és külföldi magyar csatlakozna az Imaapostolság révén hazánk szebb jövőjének kialakításához.

7) – Merjünk helyreállítani a családi élet szentségét, mely oly súlyos csorbát szenvedett az utóbbi években. Hűség és házastársakra, sokgyermekes családokra van szüksége ennek a nemzetnek, ha fenn akar maradni a történelem színpadán.

8) – Merjünk életünket az evangélium tanítása szerint berendezni, nem pedig az ösztönös önzés szabályait követni.

9) – Merjünk optimizmussal nézni a jövőbe, amire minden reményünk meg-

velünk. „Ha Isten velünk, ki ellenünk!” – idézte a Szentírást már Szent István is. Jézus Krisztus pedig így biztat bennünket: „Ne féljétek! Én vagyok az Alfa és az Omega, a kezdet és a vég!” – „Én legyöttem a világot!” – „Én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig!”

\*

Jóllehet egészségem nem állt még teljesen helyre, e jubileumi esztendőben sikerült eljutnom lelkipásztori látogatásra Ausztriába és Németországba, valamint részt vettem a Mindszenty zárandoklaton Esztergomban, mely megemlékezett a hercegprímás halálának 25. évfordulójáról. Ott voltam júliusban Budapesten a megható és felemelő Katolikus Nagygyűlésen is, majd augusztusban Ausztráliában látogattam meg a magyarokat. Így az aug. 20-át is Sydney-ben ünnepeltem meg magyar testvéreinkkel. Októberben Rómában vettem részt a magyar nemzeti zárandoklaton, ahol a Szentatya is fogadott minket. Meglátogattuk az Apostolok sírját és a bazilikákat, és imádkoztunk távollévő testvéreinkért, és azért, hogy a 3. évezredet a fenti tíz pont szellemében merjük elkezdeni. Most is ebben a szellemben kívánok minden magyar testvéremnek áldásos karácsonyi ünnepeket és boldog újévet. Szeretettel a mi Urunkban:

2000 karácsonyán

+ Miklósházy Attila SJ.

Miklósházy Attila, SJ.

A külföldön élő r.k. magyarok püspöke

Imádkozzunk, hogy a Szentév ünnepei motiváljanak mindenkit az emberi élet védelmére és fejlődésére.

Egy-egy kimagasló, rendkívüli esemény hatására gyakran szemünk elé tárul olyan tényállás, amit régóta tudunk, különböző változatokban hallottunk. Meggyőződésünk, segíteni kellene a helyzetet, mégis tehetetlenül állunk előtte. Az emberi életről van szó, pontosabban a meg nem született életéről. Arról, amelyet kioltani ma a legtöbb államban bizonyos kritériumok alapján szabad és lehet.

Környezeti okai annak, hogy a gyermek ma már nem ajándék és nem áldás, hanem teher, egyrészt a jólét, ahol könnyebben dönt egy-egy ember a kocsi mellett, mint a kicsi javára.

Másik oka a liberális „szabad szellem”, ami csak élvezetet akar, felelősséget, hűséget, áldozatot nem vállal.

A harmadik: az istenbarátság hiánya: nem Istentől kapott feladatnak veszik a gyermek nemzését és nevelését. Felelősséget sem Isten felé, sem a nemzet felé, sem saját gyermekük felé nem vállalnak, – az terhet jelent.

Legbelsőbb – majdnem elfelejtett – oka, hogy az emberiségnek századunk első feléig bezárólag az a félelme volt: ha nincs népszaporulat, kihalnak. Gondoljunk a betegségre (torokgyík, TBC, járványok) és háborúkra, amelyek meggyűlölték a lakosságot. Az 1968-ban alapított Római Klub (Club of Rome) fogalmazta meg először az emberiség új félelmét: túlnépesedünk, ha így sokasodunk tovább; tekintve, hogy a betegségek nagy része gyógyítható, a háborúknak elejét lehet venni megelőző intézkedéssel. Így az emberek tovább élnek. Az átlag életkor 33 évről 70 fölé emelkedett.

A Szentévben át kellene gondoljunk keresztény lélekkel a helyzetet és újra tért kell hódítson a felelősség vállalása a családban, a nemzetben, az emberiségben.

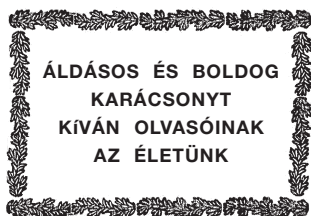
2.

A gyermekekért imádkozzunk, hogy tiszteljék őket gyermeki méltóságukban és véget vessenek a gyermekek meggyalázásának.

Nincs szótárunkban a „gyermeki méltóság” címszó, még az „emberi méltóság”-gal is sokan nem tudnak mit kezdeni – kivéve, ha saját magukról van szó. Igaz a fogyatékosokat sem kezel mindenki méltóságuknak megfelelően – nem tartják teljes embernek őket. Legfeljebb sajnálatban részesülnek: „szegények...”

Gondolkozhatunk azon, miben áll és mily minőségű a gyermeki méltóság, ennek kellene felelőnk gondolkodásunkban és életünkben. Jézus nyilatkozott erről világosan: „Ha nem lesztek olyanok, mint a gyermekek, nem mentek be Isten országába”. Ez azt jelenti, nem vagyunk olyanok... Aki jó irányban halad ezen az úton, az nem fogja meggyalázni, megrontani őket és igyekszik – imáiba ágyazva – meggyalázásukat akadályozni lehetőségeihez mérten, szóban és tettekben.

Fejős Ottó



Frank Miklós (München):

## LENNE EGY KÉRDÉSEM...

„És ilyenkor hol a Jóisten?”

Gondolatok a Kitzsteinhorn-i szerencsétlenség kapcsán

*Földrengések, árvizek, éhínség, tömegmészárlások ezerszámra szedik áldozataikat. Mégsem váltottak ki akkora megdöbbenést a közvéleményből, mint a hír a tűzkatasztrófáról, mely az ausztriai Kaprun közelében fekvő Kitzsteinhorn hegyre vivő, drótkötéllel vontatott vasút egyik kocsijában tört ki, amikor a szerelvény a három kilométeres és 1000 m szintkülönbséget áthidaló alagút egy harmadát hagyta maga mögött. Amikor e sorokat írjuk (november 15) még nem sikerült tisztázni, mi okozta a tüzet, miért sikerült csak mintegy tizenöt utasnak megmenekülnie és miért kellett a többi 155-nek bennégnie az infernóban.*

*Az általános gyász, fájdalom és döbbenet közepette, mely mindenkit elfogott, különösen a szerencsétlenül jártak – köztük számos fiatal – hozzátartozói között, volt aki felvetette a kérdést: miért kellett ennek megtörténnie? Miért kellett fiatal életeknek ketté törnie? Hol van ilyenkor a Jóisten? Miért nem akadályozta meg ezt a szörnyűséget?*

*Gondolom, a kérdés annyira érinti emberi létünket, hogy megkísérlek rá választ adni, vagy azt legalábbis megközelíteni.*

### Miklós atya válaszol

Schönborn bíboros, bécsi érsek, a Stephansdomban mondott gyászmisén, kertelés nélkül megvallotta: „Nincs könnyű válaszunk...” E szavakkal arra utalt, hogy Isten szándékai megfoghatatlanok és útjai kifürkészhetetlenek (Rom 11,33), vagyis az egyház, a kereszténység sem képes egy – konkrét – esetben választ adni, hogy mi miért történik. Afelől nincs kétsége ugyan, hogy minden esemény, legyen az bármennyire fájdalmas, tragikus is, végsőfokon Istenre vezethető vissza, de hogy az Ő terveiben mi a szerepe, a gondviselő, irányító szeretete mivel indokolja, mit akar általa elérni, azt nem tudja. Édesapám mondta egyszer hasonló körülmények között: „Sosem lehet tudni, mi mire jó”. Tíz évvel később, visszaillesztve az akkori, tragikusnak tűnő eseményekre, rájöttem, neki volt igaz.

### A magyarázgatás zsákutcái

Egy ilyen mindenkit megrázó szerencsétlenség esetén az emberben természetesen felmerül, mint első reakció, a kérdés: „Miért” – vegyük kissé szemügyre, ki merre keresi a választ.

1. „Nincs Isten, mert ha lenne, ilyen borzalmat nem engedhetne meg. Nem tudok hinni egy szadista Istenben, aki örömet leli, hogy teremtményeit kínozza. Az ember egy vak és értelmetlen végzet játéklabdája...”

Így reagál egy mélységesen sebzett, kétségbe esett ember, akinek még ahhoz sincs ereje, hogy Istennek hadakozzék, hát még, hogy gondolkodjék. Mert egy ilyen katasztrófa logikusan sokkal inkább igazolja, mint cáfolja Isten létét. Azért lázadunk egy ilyen szerencsétlenség ellen, mert felbont egy általunk megszokott és elfogadott rendet, de azt nem helyezi hatályon kívül. Egy baleset esetében is a természet rendje, törvényei érvényesülnek, az annak akarata, aki létre hozta őket. Akkor is, amikor technikai hibára vagy emberi tévedésre, hanyagságra vezethetők vissza. Egyik sem érv Isten léte ellen, ellenkezőleg: azt igazolja. Ami már most Istennek azt a „kötelességét” illeti, hogy egy ilyen katasztrófát megakadályozzon, e felfogásnak alapja egy elferdült Istenkép, amely szerint Isten afféle rendőr vagy tűzoltó, aki minduntalan beavatkozik, ahol baj van. Kétségtelen, van Isteni gondviselés, amely „voltaképpen azoknak a rendelkezéseknek az együttese, melyek által Isten bölcsességben és szeretetben elvezeti minden teremtményét a maga végső céljához” (A Katolikus Egyház Katekizmusa 321 sz.). Még a legborzalmasabb szerencsétlenség sem azt igazolja, hogy Isten nem törődik velünk, hanem csak azt, hogy véges értelmünkkel nem tudjuk felfogni, hogy gondviselő szeretete ilyenkor hogyan valósul meg.

2.) „Isten büntetése” az ilyen katasztrófa. Ezáltal mutatja meg, hogy nem tűri az emberiség gonoszságát és figyelmeztet a megtérésre. Ennek az elképzelésnek a háttérében is azonban egy torz Isten kép áll, büntető, bosszúálló Isten, aki az ember minden vétkét könyörtelenül megtorolja. – Már most nem vitatható, hogy az ember minden bajának, nyomorának végső magyarázata a bűn, az ember Isten elleni lázadása. De mint az imént mondtuk, Isten nem rendőr, aki csak arra vár, hogy a kihágásokat megbüntesse és így példát statuáljon. Ellenkezőleg: Isten jószág Atya, aki megvárja, hogy a tékozló fiú belássa és megbánja, hogy rosszat tett és hazatérjen. Bizonyos mértékben persze igaz a mondás, mi szerint „Minden bűn magában hordja a büntetést” és az is, hogy a természetet nem lehet büntetlenül megérszokolni. De, hogy ez alkalmazható-e a Kitzsteinhorn-i vasúti szerencsétlenségre és mennyiben, az más lapra tartozik.

### A magyarázat megközelítése

Ha nem is tudjuk Isten terveit átlátni, abból, hogy hogyan viszonylik hozzánk emberekhez, hogy mit tett azért, hogy el ne vesszünk, következtethetünk arra, hogy Isten lehetségesen egy adott katasztrófát.

1. „Isten a szeretet” (1 Ja 4,16). Ez a kiinduló pont, minden Istenhez közelítésünk alapja. Akkor is, ha nem egyszer nem vagyunk képesek felfogni, hogy egy-egy esemény, tragédia mely bennünket érint, hogyan egyeztethető össze Isten szeretetével, ez az a fixpont, amely minden körülmények közt biztos. Ha Ő szeretetből tesz, megenged valamit, akkor az mindenképp javunkat szolgálja (Rom 8,28), legalább is természet feletti, lelki síkon.

2. „Úgy szerette Isten a világot, hogy megszületett Fiát adta oda (An 3,16), ez Isten embert mentő szeretetének csúcspontja és bizonyítéka.” Magára vette emberi létünk minden nyomorúságát, azt is, aminek okozója az ember. Sorsközösséget vállalt velünk egészen a halálig, hogy mint emberré lett Isten, kiszabadítsa az embert a szakadékból, amelybe saját hibájából zuhant és vissza vigye Isten szeretetébe, amelyből kiszakadt. Ha tehát Isten odáig ment szeretetében, hogy Fiát adta megmentésünkre, akkor biztosan lehetünk afelől, hogy bármi történjék is velünk, szeretetből történik és akkor – bármilyen nehezettől is essek – Fiaval mondhatjuk: „Legyen meg a Te akaratod”.

3. „Testemben kiegészíttem azt, ami még hiányzik Krisztus szenvedéséből” (Kol 2-24). A keresztény ember léte Krisztus követése, elsősorban a hozzá hasonlóan lelki síkon, értékrendjében, célkitűzésében, de életében és keresztmódozásában is: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye föl keresztjét és kövessen engem” (Mt 16, 24). A testi és lelki szenvedés vállalása, a keresztmódozás, be-

Cserhádi Ferenc (München):

## Rólunk tárgyaltak

A migránsok lelkipásztori szolgálatának problémái

Az utazók és vándorlók lelkipásztori gondozásával foglalkozó vatikáni Pápai Tanács kezdeményezésére október elején Rómában került sor a migránsok lelkipásztori szolgálatát irányító nemzeti igazgatók első világtalálkozójára, amely egyben a szakemberek Kaoshiung, Cope, Town, Strasbourg és Mexico City városokban rendezett, korábbi, négy, nagy, kontinentális megbeszélés-sorozatának kicsengése és bezárása is volt. A római találkozóan a nagyszámú vatikáni szervező és képviselő mellett, összesen hatvan nemzeti igazgató vett részt öt kontinensről, köztük a külföldön élő római katolikus magyarok püspökének európai megbízottja is. A résztvevőket meglátogatta és hozzájuk beszédet intézett Francesco Gioia érsek, az illetékes pápai tanács titkára és Giovanni Cheli bíboros a Vatikánból.

Szem előtt tartva az utasok, vándorok, menekültek és száműzöttek óriási áradatát világszerte, Stephen Fumio Hamao vatikáni érsek, az illetékes pápai tanács elnöke megnyitó beszédében hangsúlyozta a nemzeti igazgatók kulcsfontosságú szerepét a migránsok lelkipásztori szolgálatának megszervezésében és szorgalmazásában, mindig szoros egységben a helyi püspökökkel, hiszen elsősorban nekik kötelességük gondoskodniuk az egyházmegyéjük területén élő idegen nyelvű katolikusok lelkipásztori szolgálatáról. Hangoztatta, hogy a nemzeti igazgatóknak mindig nyomon kell követniük a migráció alakulását. Feladatuk az egyház irányelveinek valóra váltása, aktualizálása a kihívásoknak megfelelően. Fel kell hívniük a püspökök figyelmét a migránsok saját lelkipásztori gondozásának megszervezésére, mindig szem előtt tartva, hogy híveikről van szó, akik gyökértelemmé váltak, kiszakadtak saját etnikai és kulturális közegükből, így fokozott figyelmet érdemelnek, lelki gondozásuk soha sem lehet alacsonyabb rendű a befogadó ország híveinek ellátásánál. Elengedhetetlenül szükséges, hogy a migránsok saját körükből kapjanak nyelvükön beszélő papokat, hiszen sajátos kultúrájuk éppen anyanyelvükön jut kifejezésre. Megfelelő egyházi struktúrát kell kialakítani számukra, személyi plébániákat vagy egyéb analóg formákat, amelyek arra alkalmas módon szolgálják vallásos életük fejlődését, amint ezt a II. Vatikáni Zsinat határozatai alapján, már eddig is több egyházi rendelkezés sürgette.

A tanácskozáson megállapítást nyert, hogy napjainkban egyre sürgetőbb

kapcsolódás Krisztus megváltói művébe, személyes hozzájárulás, „kiegészítése” az Ő szeretetéből hozott áldozatának. Ez ad értelmet mindannak, ami egy – egyébként értelmetlennek tűnő – katasztrófa áldozatait és hozzátartozóikat sújtja.

Az elmondottak talán segíthetnek a szenvedés titkának megközelítésében. Természetes, hogy mindez hívő hozzá állást feltételez. De még hívők számára is csak megközelítésről lehet szó, igazi válaszról a bennük élő „Miért?”-ekre aligha. Esembe jut Franz Werfel mondata, amelyet – más összefüggésben – „Bernadett éneke” című regénye elé állított: „A hívő számára semmilyen magyarázat nem szükséges, a nem-hívő számára semmilyen magyarázat sem lehetséges.”

jelentkeznek a migránsok áradatával járó és megoldásra váró új problémák. Világszerte csökken az elvándorló katolikusok száma és növekszik a nem keresztény migránsok száma a keresztény hagyományokkal rendelkező országokban. Ez a migránsok lelkipásztori szolgálatának újraértékelését, megújítását – „aggiornamento”-ját sürgeti az adott körülmények között.

A tanácskozás fő célkitűzésének megfelelően, a résztvevők különös figyelmet szenteltek a nemzeti igazgatók lelkipásztori szolgálatának. Elsődleges feladatuk, hogy mint „promotorok, organizátorok és koordinátorok” előmozdítsák, szervezzék és összehangolják a migránsok nagyon nehéz lelkipásztori szolgálatát.

A nemzeti igazgatók arra hivatottak, hogy értékelje a migránsok lelkipásztori szolgálatának sajátosságait, ismertesse meg és védje meg azokat, esetleg a püspökökkel és ezek dolgozóival, a papokkal, a szerzetesekkel és a világiakkal szemben is, amint ez a Pápai Tanács feladata is. Ennek érdekében terjeszteni kell a migránsok napja alkalmából kiadott és évente megjelenő pápai üzeneteket, a Pápai Tanács irányelveit és a migránsok lelkipásztori szolgálatára létrehozott helyi püspökkari bizottság határozatait. Kezdeményezéseit elősegítheti a sok utazókkal és elvándorlókkal foglalkozó kutatás és tanulmány.

A nemzeti igazgatóknak ezen kezdeményező – előmozdító hivatása mellett feladata a lelkipásztori kezdeményezések bátor megszervezése. Arra alkalmas struktúrákat kell kialakítania a migránsok lelkipásztori szolgálatában, megfelelő hálózatokat kell létesítenie ezek dolgozóit között, lelkipásztori terveket kell összeállítania, mindezeket túl pedig gondoskodnia kell a szükséges személyzetről és anyagi fedezetről is.

Feladatának további területe a migránsok lelkipásztori szolgálatának összehangolása a többi egyházi szervezetekkel, főleg a püspökkari bizottsággal. Csak ezen előmozdító, szervező és összehangoló hármas feladata által lehet az országos igazgató az idegen nyelvű lelkipásztori szolgálat hasznos jelképe és erős pártfogója.

Tekintve a résztvevők nagy számát az egész világról, a nemzeti igazgatók egyet értenek abban, hogy rövid római tapasztalatszerjűk eredményei és kezdeményezései minden országban egyöntetű meghallgatásra és visszhangra találnak. Nem hallgatták el azt sem, hogy a migránsok lelkipásztori szolgálatának biztosítása és hathatos kifejtése érdekében még sok meggyőző munkára és küzdelemre van szükség, mind az egyházi és világi vezetők, mind a vallásos és civil szerveződések körében. Sok új probléma vár megoldásra, mint például a migrációhoz való jog értelmezése és alkalmazása, mindkét értelemben: jog a saját ország elhagyására és jog a belépésre egy másik országban. A gazdasági globalizációt kövesse a migránsok jogainak globalizálása. A migránsoknak nemcsak jogaik vannak, de kötelességeik, és felelősségeik is a befogadó ország iránt. Az egyház tiszteltetben tartja mindenki személyes jogát az elvándorláshoz.

Folytatás a 3. oldalon



## Régi magyar karácsonyok

Könyvespolcomon néprajzi művek, segítségükkel eleveníthetem fel, hogyan is ünnepelte a magyarság a meghitt ünnepet elmúlt években. Egyes szokások bizonyára ma is élnek, mások feledésbe merültek; inkább múlt időben is beszélünk. A földön, szalmán alszanak még a Heves megyei Boldogban karácsony éjjel a betlehemi család emlékére? Sok helyen karikás ostor durrogatásával, kanászkiürtökkel, vadász- és csözpuskákkal üdvözlik még éjjel tájban Jézus születését?

A karácsonyi népszokások közül a betlehemezés volt a legismertebb és legelterjedtebb. A nyugati országérezken kis, többnyire iskolás gyerekekből álló csoportok jártak, a Székelyföldön 18-20 résztvevő is lehetett a falu legényeiből. Matyóföldön lányok betlehemeztek, de arra is akadt példa, hogy öregasszonyok. A pásztorok rendszerint subát és kuszmát viseltek, az angyalok hosszú, fehér ruhát (íngy, alszoknyát), Heródes katonái viszont huszárruhát öltek. A betlehem rendszerint templomalak volt, a falu egyházára hasonlított s belülről kivilágították. Említték érdemelnek a Dunántúli egyes vidékeinek és a Felső-Tisza mentének bábúncolatot betlehemesei. Mozgatható bábjaik között volt órdög, kéményseprő és más népi alakok (karácsonyi bábozás). A Bukovinából Tolna megyébe települt csángók betlehemes játéka a csobánolás (csobán = juhász, hegyi pásztor). Itt általában készült, félelmes álarcokat is hordanak.

A betlehemes játékok fő formája a pásztorjáték. Angyal jelenik meg a szabadban alvó pásztoroknak és közli velük a Megváltó születését. Fontos alak a süket pásztor, aki mindig félreérti az angyalt s így egy kis humorral is szolgál.

A karácsonyfá és az ajándékozás soha nem vált szoros értelemben veti népszokássá. Úgy tudják, hogy Magyarországon az első karácsonyfát az óvoda-alapító és növelevő Brunswick Teréz állította 1824-ben s a szokás a felsőbb osztályokban s a polgárságnál terjedt. Az első irodalmi említést a már elfelejtett Kelmenfi László Beszélyek című művében találjuk (1846): „Zöldellő karácsonyfát vitétem titokban szobájába.” (A „karácsonyfá” szó ugyan már a XVI. század közepén felütni, akkor azonban a földesúrnak karácsonya átadandó famennyiséget jelentette.) Falusi iskolában 1855-ben tűnik fel először, a század második felében földesurak állítanak karácsonyfát alkalmazottaiknak. Az első világháború alatt a katonák kapnak, a két világháború között pedig a köztéren felállított „mindenki karácsonyfája” jön divatba. Volt azonban népi elődje: a felfüggesztett „termőág” vagy cserépbe helyezett „koronafa”, szalagokkal, almával és dióval díszített glédicság.

Ajándékok eredetileg csak a betlehemezők, kántálók, ostayahordók kaptak. Ostayát annyit szoktak küldeni minden családnak, ahány tagja volt. Sok helyen a karácsonyi vacsorával megették, esetleg a háziállatoknak is adtak belőle, egyet pedig megtarítottak a következő karácsonyig. Ettől függetlenül ajándékozó nap lehetett, – ha volt ilyen, – a karácsony, újév vagy vízkereszt. Székelyföldön angyal hozta az ajándékokat, ezért volt „angyalfa”.

A vízkereszthez kapcsolódott a háromkirályi járás, illetve csillagozás, melynek fontos kelleke volt a kügrasztató szerkezetet szerelt és belülről világló csillag. A királyok palástként fehér lepedőt szoktak viselni, fejükön pedig papirkoronát vagy püspöksüveg-félt.

Befejezésül hadd álljon itt egy karácsonyi köszöntő:

„Boldog karácsonyi ünnepeket kívánok kéteknak, hogy több jóval, kevesebb búval mulathassunk Krisztus Urunk születése napján. Adjon az Isten a gazdáknak bort, búzát, a gazdaszónynak tyúkot, ludat.

A leánynak szép mátkát, a legénynek azon szerént. Országunkba csendes békkéséget, holtunk után örök üdvösséget. Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus.”

Rónai Zoltán

P. Mehrle Tamás (Fribourg):

## A HIT ÉS ÉSZ KAPCSOLATÁRÓL

II. János-Pál enciklikája

### 2. Fejezet: Hiszek hogy megértsek

A hit és értelem problematikáját az I. Vatikáni Zsinat a „Dei Filius” kezdetű Konstruktívója óta egy pápai dokumentum sem fejtette ki oly átfogóan és mélyen mint II. János Pálnak jelenlegi enciklikája. Hogy mennyire időszerű volt ez, abból is kitűnik, hogy már Jacques Maritain, a II. Vatikáni Zsinat után kérte VI. Pál pápát, hogy írjon egy körlevelet az igazságról. A Garonne Paraszta helyesen érezte, hogy a zsinat utáni aggitornament eufóriájában a teológiának szüksége lesz egy pápai útmutatásra, mely a zsinati dokumentumok biztos értelmezését lehetővé teszi. VI. Pál pápa e kéreésnek nem tudott már eleget tenni, annál hálásabbnak kell lennünk jelenlegi pápánknak, aki a Hit és Ész enciklikájával igyekszik a mai teológusoknak félreérthetetlen eligazítást nyújtani.

Az ószövetségi Szentírás – olvassuk – az u. b. bölcsességi irodalomban nemcsak a hit ismeretét közvetíti, hanem az akkori népek, nevezetesen a mezopotámiai és egyiptomi népek bölcs mondasait is és így egy bizonyos természetes emberi bölcsességet is tartalmazott. Az ószövetségi embernek meggyőződése volt, hogy minden emberben, hívőben és nemhívőben, megvan a tudás vágya. A természetfeletti hit, mely a kinyilatkoztatáson alapul, nem semmisíti meg a természetes tudást, hanem megérteti a hívővel, hogy Isten egyetemes gondviselésével irányítja az embert és igaz léte ismeretére vezeti. Természetes értelmünkkel a teremtmények nagyságából Isten létre és jóságára következtethetünk és akaratunkban felébredhet közelebbi ismeretének a vágya, de értelmünk határoltságot tapasztalva, azt is érezzük, hogy ezt saját erőnkkel nem tudjuk elérni. E pontban jön Isten segítségünkre, felvilágosít minket, hogy a kinyilatkoztatás által őt megismerhetjük, aki után természetünk szerint is vágyakozunk. Ugyanakkor megérteti velünk, hogy önmagunkat is csak Istennel való viszonylatunkban ismerhetjük meg tökéletesen.

A szentírók erről annyira meg vannak győződve, hogy azt az embert, aki nem hisz, nemcsak hitetlennek, hanem balgának, ostobának nevezik, másrészt azonban a hitetlenek istentagadását nem is értelmi képtelenségükre, hanem gőgjükre, tehát büns magatartásukra vezetik vissza. Isten eredeti terve szerint az ember mindig felismerhette volna Isten akaratát, de mivel gőgjében elfordult tőle, emberi bölcsességének oktalanságába zárkózott, sőt megrontotta a bölcsesség fogalmát is. Ezért a világ bölcsessége nem az igazi Istenben gyökerező bölcsesség. Az ószövetségi ember előtt a kinyilatkoztatás révén az ismeretnek egészen új távlatai nyíltak meg. Így a prédikátor élete céljának tekintette az igazság kutatását s bármilyen nehéznek is bizonyult e feladat, Istenre támaszkodva mégis folytatta (Préd. 1.13).

Az újszövetség krisztusi kinyilatkoztatása egészen új és váratlan fordulatot hozott magával. Sz. Pál szerint, az ember szellemi szemével megismerheti Istent. A teremtmények közvetítésével megsejthet valamit Isten istenségéről és hatalmáról (Róm. 1.20). Ez annyit jelent, – ez pápánk kedves gondolata – hogy az ember nem csak az érzéki ismeretből merítő értelmi ismerettel, hanem a létre irányuló, azaz metafizikai értékű ismerettel is rendelkezik, mely Istenre is kiterjedhet.

Ennek megfelelően Isten az újszövetségi kinyilatkoztatásban megmu-

tatta mily oktan a világ bölcsessége (Kor. 1.2). Csakugyan Jézus Krisztus nem emberi erővel, hanem szenvedésével és halálával váltotta meg a világot. Isten bölcsessége, melyet az emberek sokszor oktalanságnak tartanak, szinte széttröri a világ hamis bölcsességét. Így érthető, hogy Istennek ez a bölcsessége a saját véges bölcsességébe zárkózó filozófus számára örület és botrány. A keresztény bölcs viszont Sz. Pállal azt mondja: „Azért telik kedvem a Krisztusért való gyöngöseségben, gyalázatban, nélkülözésben, üldöztetésben és szorongatott helyzetben, mert amikor gyöngöses vagyok, akkor vagyok erős” (2. Kor. 12.10).

Most már új színben értjük meg az enciklika második fejezetének a címét: „Hiszek, hogy megértsek!” Hiszek Istennek, Istennek Jézus Krisztusban megnyilatkozó bölcsességében, hogy a világ balga bölcsességétől megszabadulva Isten bölcsességének az útjára léphessen. A hívő ember megbecsüli a természetes eszt, de nem értékeli túl. Minden igaz lehet, amit értelmünk helyes használatával felfoghatunk, de mindez csak akkor éri el teljes jelentését, ha a kinyilatkoztató Isten által megismert hit távlatába helyezzük.

Befejezésül az enciklika második fejezetének a zárószavát idézem: „A hit és a filozófia kapcsolata a megfeszített és föltámadt Krisztus hirdetésében sziklatáppal találkozik, melyen hajótörést szenvedhet. E zátonyon túl azonban megérkezhet az igazság végtelen tengeréhez. Itt mutatkozik meg világosan az ész és a hit közötti határ, de az a tér is láthatóvá válik, ahol e kettő találkozni tud”.

Folytatjuk

## Kínai mártírokat avatott szentté a pápa

II. János Pál pápa október elsején, vasárnap 123 személyt avatott szentté, többségük az elmúlt évszázadokban Kínában halt mártírhalált. A kanonizáltakat 1649 és 1930 között gyilkolták meg.

A kínai történelem 120 mártírja mellett a szentatyja a szentek sorába emelt egy volt szudáni rabslolganót, továbbá egy spanyol és egy amerikai rendalapítót. Ezzel 446-ra emelkedett azoknak a száma, akiket II. János Pál pápaságának elmúlt huszonkét évében avattak szentté. Ugyanebben az időszakban 994-el bővült a boldogok névsora.

A szünni nem akaró eső ellenére mintegy ötvenezer hívő – többségük kínai anyanyelvű – töltötte be a Szent Péter teret. Ezzel a ceremóniával azonban még borusabb lett a légtér a Vatikán és Kína között. A kínai hatóságok ugyanis korántsem tekintik mártíroknak az új szenteket, hanem olyan személyeknek, akik annak idején a „külföldi gyarmatosítók” szolgálatában „rettenetes bűntetteket” követtek el, és ezért a „nép jogosan szolgálatotlanságát felelték”. Peking különösen azt tartja sértőnek, hogy a Szentékek éppen október elsejét választotta időpontként, azt a napot, amely egybeesik a Kínai Népköztársaság kikiáltásának évfordulójával.

Az olasz sajtó egy része egyértelműen a Vatikánt hibáztatja, „baklövésnek” neveze a szerencsétlen időpontválasztást. Joaquín Navarro Valls vatikáni szóvivő kijelentette, hogy a kínai fél „misztrifikálja az egész kérdést, és egyoldalú olvasatát” adja a történelemnek. MTI/MK

## Az aradi gyásznapi emlékezete

Aradon és Magyarország több településén, de Szlovákiában is számos helységben szentmisével, gyászistentisztelettel és koszorúzásokkal emlékeztek meg a 151 évvel ezelőtt kivégzett honvédtábornokokról, október 6-ról.

Aradon a katolikus templomot zsúfolásig megtöltő hívek és a magyarországi vendégek, köztük Dávid Ibolya igazságügy-miniszter emlékeztek a vértanú tábornokokra. Beszédében Dávid Ibolya egyebek között kijelentette: a 13 aradi vértanú kitartásával, elvhűségével arra tanít, hogy erények és hősök nélkül a nemzet gyökérten.

Az ökumenikus szentmise után több száz emlékező tisztelgett a minorita rendház udvarán az egy éve ott őrzött szabadságszobor fő alakjai előtt. Délután a vesztőhelyen folytatódott az aradi ünnepség, amelyet nem zavart meg a tavalyihoz hasonlóan nacionalista tüntetés.

Budapesten, a Bathányi Örökmemésnél emlékeztek az 1848-49-es forradalom és szabadságharc mártírjaira. A megemlékezés szónoka Pokorni Zoltán oktatási miniszter egyebek között arról beszélt, hogy ami elődeinkkel megtörtént, része mai életünknek is, ezért nem létezhet társadalmi tisztánlátás a nemzeti önismeret, a múlt ismerete nélkül. Ünnepi köszöntőjében, az aradi 13-ak mellett, felidézte gróf Bathányi Lajos, az első felelős független magyar kormány miniszterelnökének alakját, aki mindent megtett azért, hogy Magyarország valóban korszerű polgári és demokratikus állam legyen.

A szabolicszatzmári megyeszékhely, Nyíregyháza evangélikus templomában, több mint kétezer emlékező előtt a város evangélikus, református, római és görög katolikus, baptista, illetve metodista egyházközösségeinek főpapjai tartották a szertartást. Az oltárnál katonák helyezték el a nemzeti zászlót és azt a fekete gyászlobogót, amelyet a szabadságharc mártírjainak emlékére 1867-től, a kiegyezés évtől, 1918-ig minden október 6-án kitűztek a nyíregyházi evangélikus nagytemplom toronyablakába. A megszakadt hagyományt 1999-ben elevenítette fel a Nyíregyházi Városvédők Egyesülete. A nyíregyházi megemlékezések Damjanich János egykori honvédtábornok nyíregyházi szobránál koszorúzással fejeződtek be. MTI

## Rólunk tárgyaltak

A migránsok lelkipásztori...

(Folytatás a második oldalról)

Vizont senkit sem batorít az illegális, illetve irreguláris kivándorlásra, mégis mindig készen áll a rászoruló megsegítésére, bármilyen módon is kerültek szükséghelyzetbe hazájuktól távol. Megoldásra vár az illegális (irreguláris) elvándorlás problémája vagy éppen a nők és családok helyzete az emigrációban. Tisztázni kell a kérdést, hogy miben áll a migránsok lelkipásztori szolgálata és mit jelent szociális gondozásuk? Mindenesetre összefüggő és egymást kiegészítő szolgálatok.

A vatikáni határozatok előbb-utóbb magukkal hozzák a nyugati magyarok lelkipásztori szervezetének módosulását, alkalmazkodását a világegyház rendszeréhez. A kérdés csak az, hogy nyugati magyar híveinkben lesz-e még igény a magyar lelkipásztori szolgálatra és a jövőben lesz-e elegendő magyar lelkész annak kielégítésére. ■

## 200 éve született a Vörösmarty Mihály

Pontosan 200 évvel ezelőtt, 1800 december 1-én született a Fejér-megyei Kápolnásnyéken a Szózat költője. Illendőség is követeli, hogy néhány mondatban és idézettel felidézünk emléket. Irodalomtörténetünk megállapítása szerint ő a legnagyobb magyar költő, egyetlen „koszorús költőnk”, magyar költők apja és fejedelme, régi dicsőségünk élesztője. De ő keltette életre Csongor és Tündével a magyar meseerdőt is. És adott-e valaki feleségnek *A Merengónél* nagyobb nászajándékot:

*Mi az, mi embert boldoggá tehetne?  
Kincs? hír? gyönyör? Legyen bár mint  
[özön,  
A telhetetlen elmerülhet benne,  
S nem fogja tudni, hogy van szívöröm.*

## FIATALOKNAK

Advent 3. vasárnapján olvassuk Szent Lukács Evangéliumában a következő sorokat: „Ekkor megkérdezte a tömeg: Mit tegyünk hát?” (LK 3,10-18)

Közismert: ami nagyon fontos, szükséges az ember számára, azt igyekszik mindenki nagyon pontosan, lelkiismeretesen elvégezni. Lehetőleg hiba nélkül, példásan. De minden igyekezet, jó szándék ellenére, a várt siker, a jó eredmény elmarad. A várt, kecsegtető végeredménnyel ellenkező történik. Ezek után az emberek panasza jogos. Vajon hol rontottuk el? Vagy más: Nem vagyunk biztosak a döntésünk helyességében. Ami ilyen esetben természetes és helyes: tanácsot, felvilágosítást keressünk azoktól, akiknek tapasztalatában, tekintélyben tökéletesen megbízunk. De ha gondunk, bizonytalanságunk mégsem oldódik és marad a gyötörő tanácstalanság, újra jogos a kérdés, hogyan tovább?

Valami hasonló játszódik le a mai evangélium szereplőinek – vámosok,

## Emléktábla-avatás Perugiában Szent Erzsébet tisztelőére

Az olaszországi magyar millenniumi programok során, szeptember 25-én Perugiában, abban a templomban, amelyben IX. Gergely pápa 1235 május 26-án, pünkösdi ünnepén szenté avatta Árpád-házi Szent Erzsébetet, – emléktáblát avattak. Az ünnepséget Giuseppe Piria, a Magyar Köztársaság umbriai tiszteletbeli konzulja szervezte s ezen jelen voltak Tar Pál és Győri Enikő nagykövetek, valamint Semjén Zsolt helyettes államtitkár. A délelőtti szentmisét Paskai László, bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek mutatta be. Mise után az emléktáblát Renato Locchi és Semjén Zsolt avatta fel. Még a nap folyamán a magyar bíboros és a jelenlévő vendégek Viterbába látogattak, ahol felkeresték a Szent Erzsébet fejerekléjéért őrző ferences templomot. Az itt őrzött ereklye a számos Szent Erzsébet relikvia közül az egyetlen, amely történetileg és antropológiailag egyaránt hitelesnek mondható. Ezt igazolják Piacentini olasz professzor kutatásai. A professzornak a közelmúltban Rómában Mádl Ferenc köztársasági elnök jelenlétében nyújtották át a *Pro Cultura Hungariae* kitüntést. VR/MK ■

*Kinek virág kell, nem hord rózsaberet;  
A lánivágyó napba nem tekint;  
Kéjt vesz, ki sok kéjt szórakozva kerget;  
Csak a szerénynek nem hoz vágya kint...  
Ne nézz, ne nézz hát vágyaid távolába:  
Egész világ nem a mi birtokunk;  
Amennyit a szív felfoghat magába,  
Sajátunknak csak annyit mondhatunk...*

Csak a próféták tudnak olyan komoran virrasztani elpusztult országok romjain, ahogyan a „Vén cigány” vonója zengi-elzokogja az értelmetlül, borzongató szépségű sorokat. Bizonyos, hogy a magyar szó, a magyar idióma sem előtte, sem azóta nem zengett fenségesebben, szinte túlvilági áthallásban, mint Vörösmarty lantján.

- sijo -

## MAGYAROK A VILÁGEGYHÁZ SZÍVÉBEN

Róma október 7-10

Öt nappal korábban jöttek a Stuttgart környéki magyarok, akikhez Amerikából és Csángóföldről, Frankfurtból és Párizsból is csatlakoztak zarándokok, két busszal az Örök Városba, hogy felfedezzék Róma magyar emlékeit, (a Pápai Magyar Intézetet, a St. Stefano Rotondo templomot... stb.) majd érkeztek a nyugati szórvány-magyságra egyből Missziói és az anyaország 4-5 ezer zarándoka. A résztvevők magas száma annál figyelemreméltóbb, mert e

Magyar Püspöki Kar elnöke, üdvözölte, aki köszöntőjében többek között a déli harangszóra utalva, hazánk és a Szentsek szoros kötődésére emlékeztetett. A pápa válaszában, amit TERNYÁK Csaba vatikáni érsek tolmácsolt, külön kitért az ép családi élet fontosságára, amely minden nemzet fennmaradásának záloga... „Becsüljétek meg a nőket a házimunkában, valamint a gyermekek nevelésében betöltött alapvető szerepét” kötötte lelkünkre többek között



Mezei fotó

### Magyar zarándokok a Szent Péter Bazilika előtt.

2000 október 9-én

számunkra kettős jubileumi évben folyamatosan zarándokoltak magyarok Rómába. A fiatalok augusztusi világtalálkozóján pl. hazánkból több mint kétezeren vettek részt. A nehéz gazdasági helyzet miatt a határon kívüli kisebbségben élő testvéreink közül csak a felvidékiek voltak nagyobb létszámmal képviselve. A távolmaradni kényszerülteket méltón képviselte *Patrubány Miklós*, a Magyarok Világszövetsége elnöke, aki *Tarr Pál*, hazánk vatikáni nagykövétével csatlakozott e nemzeti zarándoklathoz, amelyen egy-két kivétellel részt vett *Kárpát-medence* valamennyi magyar püspöke is.

A magyar nyelvű ünnepi szentmisék színhelye a Falakon Kívüli Szent Pál, a Szent Péter bazilika, a Lateráni és a Jeruzsálemi Szentkereszt bazilikák voltak. Ezeket *Paskai László* bíboros, *Seregély István* egri érsek, illetve *Takács Nándor* székeshérvári püspök volt a főcelebráns, a szentbeszédeket *Jakubinyi György* gyulafehérvári érsek, *Veres András* segéd-püspök, *Keresztes Szilárd* görögkatolikus püspök és *Miklósházy Attila* püspök atyánk tartotta. *Paskai László* bíboros megálmodta a Szent Péter bazilika sekrestyéje közelében elhelyezett emléktáblát, amely arra figyelmeztet, hogy ezen a helyen állt az a zarándokház, amelyet Szent István királyunk építtetett Szent Péter apostol sírjához látogató őseinknek.

E nemzeti zarándoklatunk ideje csodálatosan egybeesett a katolikus világegyház találkozásával. Vasárnap október 8-án, Magyarok Nagyasszonyának napján a Szent Péter téren fél órán át 1500 püspök vonult a szabadtéri oltár felé. A II. Vatikáni Zsinatra emlékeztető látványt hatalmas taps koronázta, amikor a fatimai Szent Szűz szobrát hozták és az oltár mellett álló kereszt tövébe helyezték. Az ezt követő szentmise után II. János Pál pápa az előttünk álló III. évezredet Szűz Mária anyai közbenjárásába ajánlotta.

Nemzeti Zarándoklatunk fénypontja, másnap, a pápával való személyes találkozó volt a Szent Péter bazilikában, amelynek főhajója nekünk magyaroknak volt fenntartva. A Szentatyát ékes latin nyelven *Seregély István* egri érsek, a

II. János Pál. Ezt követően a pápa fogadta a püspökök és kiválasztott világi hívők hódolatát. Távozása előtt ragaszkodása jeleként harangozott a pápai főoltár mellett levő haranggal, amely gesztust, mi magyarok, csillogó szemmel és lelkes tapssal köszöntünk meg. A pápai találkozás után a papság a Szent Péter bazilika attemplomának magyar kápolnájába vonult, amelyet ugyanez a pápa 20 évvel ezelőtt szentelt fel.

E zarándoklat minden tekintetben lélekemelő volt. Kár, hogy népi ruhában alig lehetett látni valakit. Sajnálom, hogy az ilyenkor hagyományos nagy zarándok emlék-fénykép elmaradt, továbbá, hogy a püspökök nagy többségének nem volt ideje a hívek közé vegyülni. De mindez eltörpül a vallásos élmények sorozata mellett, amelyet egy római zarándoklat nyújt. Számomra a legmeghatóbb II. János Pál pápa volt, aki őrege, beteg, remegő kézzel és gyenge hangon, magát nem kímélve, minden lehetőséget megragad, hogy az Egyház valamennyi gyermekéhez szóljon.

Molnár Ottó (Párizs)

### A KÖLTŐKNEK

*Magány, szegénység szörköntöse fed,  
De te vagy az Úr papja, ne feledd!*

*A te igédre épülnek falak  
És ódon tornyok porba omlanak...*

*Koldus-szegényen, bármily egyedül,  
Szívemben mégis Dávid hegedül,*

*Ceciliának orgonája búg,  
Bened dalolnak minden vértanúk.*

*Bened zenélnék minden csillagok,  
Szemedben Isten visszfénye ragyog.*

*Magány, szegénység szörköntöse fed,  
De hordozod az örök életet!*

Vajda János (1827-1897)



## Mit tudunk Petőfi Istvánról?

Emlékezés halálának 120. évfordulójára

„Hát hogymint vagytok otthon, Pistikám?  
Gondoltok-e úgy néha-néha rám?  
Mondjátok-e, ha estebéd után  
Beszélgetések meghítt és vidám,  
Mondjátok-e az est óráinál;  
Hát a mi Sándorunk most mit csinál?”

Petőfi: István öcsémhez

István 1825 augusztus 18-án született Szabadszálláson és ott is keresztelték meg az evangélikus vallás szerint. Bár Félegyházán laktak, de édesanyja meglátogatta hűgát Szabadszálláson, és ez idő alatt született meg a második fiú.

A család igen megőrült az életerős fiúnak, a sokat betegeskedő Sándor után.

Milyen volt István gyermekkorára?

Erős, bátor fiú volt, aki kint játszott az utcán a többi gyerekkel, míg Sándor csendesen üldögélt anyja mellett, – írják életrajzírói. István már 6 éves korában megüli a legszilajabb lovat. Később lovas lett belőle, versenyeket is nyert, amire Sándor, a jó testvér igen büszke volt. A két fiút mély szeretet kötötte össze, erre bizonyították a költői levél „István öcsémhez” – irodalmunk remeke. István nemcsak elismerte bátyja szellemi fölényét, hanem büszke is rá!

Az elemi iskolát Szabadszálláson végzi el, onnan Aszódra megy tovább tanulni 1836 őszén. *Ő is, mint Sándor, kitűnő tanuló volt.\**

Édesapjuk az 1838-as árvíz és a henteslegények csalása miatt tönkremegy, ezért István nem tanulhat tovább. Hazajön szüleinek segíteni. 1842-ben már önállóan vezeti édesapja *Kunszentmiklóson* lévő mérszárszékét. De itt is állandóan műveli magát, mindent elolvas, amit Sándor a kezébe ad. *1848-ban bedől önként katonának a honvédségbe.* Buda ostrománál már *hadnagy.* A szabadságharc elbukása után mint közlegényt besorozzák a császári seregbe, ahol sok megpróbáltatás vár rá.

1851-ben elbocsátották a szolgálatból, ahol jól megtanult németül. Itthon mesteriségét folytatja, más szóval: *hentes.* 1853-ban felmegy Pestre és sógorának lakásán letartóztatják több társával együtt. *Háromévi raboskodás után szabadul. A rabsgát alatt megtanul franciául és verseket is ír.*

1857-ben szabad lett és „hontalan”. Sándor apósa, *Szendrey Ignác* és *Horváth Árpád* (Júlia férje) szívesen fogadják és csekély munkát (másolást) is szereznek neki. Ez év őszén ismerősei segítségével kerül *Gaylhoffer János* dánosi földbirtokos két fiúgyermek mellé nevelőnek. Itt ismerkedik meg későbbi feleségével a „viruló szép” *Gaylhoffer Antóniával.* A

lány apja hallani sem akar a házasságról, hiszen Istvánnak komoly állása sincs és már 32 éves. Szendrey beajánlja Geist Gáspár csáki (Békés megye) uradalmába gazdatisztnak. De Gaylhoffer így is megtagadja tőle leánya kezét. Öt évig harcolnak a boldogságukért, míg végre 1863-ban megtarthatták esküvőjüket Nyáregyházán.

„És most tragikus fordulat következik!” Házasságuk *nyolcadik hetében* Antónia örökre elhagyja Istvánt. Távozott Csákról és soha többé nem tért vissza.

István szíve sajgó sebént munkával akarta gyógyítani. Nem foglalkozott



A feleség, a szép Antónia  
Egykorú festmény

többé irodalommal. „Pár év alatt ő lett a 3400 holdas birtok tejhatalmú főintézője. Mintagazdasággá tette Csákot. Országszerte híressé vált az uradalom. 1870-ben újabb nagy bánat érte Istvánt, drága testvérének egyetlen fia Zoltán meghalt. Szívén mély sebet ejtett ez a haláleset. 1880 év elején mellgörcsökre panaszkodott barátainak, halálsejtelmek lepték meg. Dérczy Ferenc és Zsiinszky István jelenlétében végrendeletet készített: „...apróságait barátainak, dévaványai 400 holdas birtokát feleségének, bátyja iratait a *Nemzeti Múzeumnak* hagyta 1880. március 28-án.” Április elsején meghalt. „*Vele a Petrovics-Petőfi család fáklyája lefordult.*” (Bajza) A megtört szív megszűnt dobogni.

A Geiszt család saját nevében adott ki gyszajjelentést, temetésén ott volt az egész vidék intelligenciája és népe. A csáki temetőbe temették el. Temetésére megérkezett a szeretett felesége, hogy zokogva boruljon férje koporsójára. Geiszték díszes emlékkövet állítottak neki.

1908-ban a *Petőfi-Társaság* a család többi tagjaival őt is a Kerepesi temetőbe temették el. Özvegye ezen a temetésen is ott volt. Petőfi Istvánné 1918-ban Abonyban temették el, sírját ma is gondozzák.

Vaszkó Irén, Gyomaendrőd

\*

(Hogy Sándor kitűnő tanuló lett volna? Mint tudjuk, szívesebben látogatta a színházi előadásokat. Ő maga írta félig latin „Deákpyám” c. versében: „*Diligenter frequentáltam iskoláim egykoron/Secundába ponált mégis sok számár professorom*”= Szorgalmasan látogattam iskoláim egykoron/elégtelent adott mégis sok számár professorom”. Ugyanis Selmeceen, az evangélikus gimnáziumban poézisből meg is bukkott. Éppen költészet-tanból! (Szerk.)

## EGY MONDAT A SZERETETRŐL

Illyés Gyula emlékére

Hol szeretet van,  
ott szeretet van,  
nemcsak a Bibliában  
rögzült Isten szavában,

nemcsak jó anyák mosolyában,  
megannyi mozdulatában,  
lelkük minden zugában;  
ott szeretet van

nemcsak bölcs vének  
tanácsában: „az évek  
ne a keserűséget  
termeljek benned, a mérget”;

hol szeretet van,  
ott szeretet van  
és nem csak abban,  
ahogy mindegyik gondolatban

másokért dobban a költő –  
szív szakadatlan –  
– ahogy az anya is  
ott lüktet végig a magzatban –;

hol szeretet van,  
ott szeretet van,  
nemcsak mikor az ujjak  
mell-kupolákra simulnak,

s forró szerelmi vágyban  
tüzesedve a lázban  
hevílnék vörösré gyúlva  
akár az úrhajó burka;

hol szeretet van,  
ott szeretet van,  
s fönnyarad holdotdiglan,

nem számít, hogy a vágýtól  
feszülő kupolából  
maradt csak roskadt sátor  
az idő viharától,

s már nem az ujjak:  
dermedt pillantások simulnak  
enyésző testmezőkre,  
mik eltűnnek örökre;

hol szeretet van,  
ott szeretet van,  
nemcsak az esiben  
aláhulló pehelyben,

e máris tökéletesben,  
mert árnyaiban  
– jövendő világunk váza? –  
is remekben,

mert simulásában,  
arcodra hullásában,  
ahogyan gyöngéden  
megérint az éjben,

abban szeretet van,  
s hol szeretet van,

puska nem dörren,  
vér nem fröccsen,  
nem süjt tudatlan  
ököl sem váratlan,

edényeit a vér  
nem hagyja el a testben,  
kering ereiben,  
nem buzog sebekben;

torkolattűzek ibolyákban  
égnék csak,  
szelid lángban;

hol szeretet van,  
ott szeretet van,  
szamócafej a vércsepp,  
igézve nézed:

láthatz fűszálat,  
áldott, sörényes fákat,  
tornyokat, kupolákat,  
de sehol katonákat;

hol szeretet van,  
nem baj, hogy más vagy,  
más a honod,  
a templomod,

s nyelvedben,  
lélek-emelte versedben  
másként zendülnek  
az igék, csendülnek

rím-harangok;  
hogy mongolos az arcod;  
szabad, hogy a szavak  
hozzád vonuljanak,

mint hegyről a fűj,  
és senkinek se fáj,  
hogy bennük még véreid rakta,  
Szent István láta

tűzek parázslanak,  
Mátyás felhői gomolyoganak,  
budai paripák fűjnak,  
holtakért gyertyák gyűlnak;

ott nem felsz,  
élsz  
csillagfényvel a szemedben,  
nem gyűlöletben,

hisz' tudják, tudó halványlik,  
szív-moraj hallik,  
oxigén tűzek égnék  
benned is, – piroskékek –,

s lám, arcodon is közös a bélyeg;  
a halál-sütötte enyészet –  
nézheted,  
mint állat bőrén a jelet –,

hol szeretet van,  
– elpusztíthatatlan –,  
űri áradatból,  
az időfolyamból

aranysemcséd kimoshatod,  
s a világot belőlük összerakod;  
mint kőből a tornyok,  
felhőkől az ormok

ember s táj előragyog,  
megláthatod  
minden keservek könnyét,  
fájdalmak fekete gyöngyét,

mert minden, mi kín,  
a lélek fényútjain  
hozzád is átszáll,  
veled is munkál:

fáj, bárhol a zsarnok,  
égetek szenvedő arcok,  
szemükből a kiáltás  
roncsoló sugárzás;

fenyőtű hördül törten  
fűst-fójjá a völgyben,  
zengő kövekből hallik  
vizeken halál iramlík,

rémülten hordod  
kozmosz sorsod,  
mint a bogár, ahogyan  
lőki-viszi a folyam,

sodorja hullt falevelen:  
– nincs menekvés  
földön-égen? –

kérdés esetén,  
félelem-sebzetten,  
idő-segekkel verten  
a lét-keresztzen,

már-már abban  
a végső pillanában,  
ahomán tovább nincsen –  
s ekkor fénylik fel Isten

lelkedben,  
minden sejtvedben;  
általa emberré épülsz,  
már csak a jóra készülsz,

röpít a kegyelem gyorsan  
aranylő hit-burokban,  
virágzol,  
békét sugárzol,

s mint betlehemi fényözön,  
előnti bennöd az öröm,  
hogy benned szeretet van,  
kiapadhatatlan;

látod,  
hogy nővi be a világot  
mint fénylő moha  
arcok s virágok mosolya;

halál nem rettent;  
serkent,  
a jóra törekedhetsz,  
másokért cselekedhetsz,

nyújtod a kezéd  
s tenyeredre veszed  
akár egy cinegemadárkát  
a Földet, ezt az árvát,

ezt a vergődőt, vérzőt,  
lángokban égőt,  
csapzottat,  
meggyalázottat;

simitód, ne remegjen,  
gyógyujjon, ne ernyedjen,  
űri fán fényesedjen,  
csak arról énekeljen:

„ahol szeretet van,  
remény és jövő van”;  
hű ez a dal is, ez a hű,  
ez az érted is szóló mű,

mely majd ott áll  
a sírodnál,  
megmondja ki voltál,  
porod is neki szolgál.

Batta György

Felvidéki magyar költő

Karácsony



A Kiszűvés megszületett  
övendűnk!  
Betlehem-részlet

Megjelent!

„Vasárnapi gondolatok”

az Életünk c. újságban kilenc éven át  
*Fejős Ottó* tollából közölt elmélkedé-  
sek az egyes vasárnapokra, ünne-  
pekre. A Szent István Társulat  
kiadása, 332 oldal. Ára: 30,- DM  
portóval.

Megrendelhető:

Redakció Életünk:

D-80336 München, Landwehrtr. 66

Kto-Nr.: 2188651

BLZ: 700 903 00

Liga-Bank e.G. Filiale München,

## Bizakodva nézhetünk az új évezred elé\*

Berni beszéd

A második ezredév utolsó hónapjában – visszatekintve a magyarság felemelő ünnepeire – (talán nem is elkésve) közlünk egy részletet dr. Schmitt Pálnak, a Magyar Köztársaság svájci nagykövetének a berni Magyarok Millenniumi ünnepén elhangzott megragadó beszédéből. Az ünnepséget Adolf Ogi, a Svájci Államszövetség elnöke és dr. Klaus Baumgarten, Bern főpolgármestere jelenlétével is megtisztelte.

Most az évezred küszöbén a kétezres éves kereszténység és az ezredforduló egyetemes ünnepi évében mi, magyarok abban a kivételez helyzetben vagyunk, hogy európai nemzetét választunk két jelképes évfordulóról is megemlékezhetünk.

Ebben az évben ünnepeljük állami-ságunk millenniumát, azt a nevezetes évfordulót, amellyel államalapító királyunknak Szent Istvánnak köszönhetően az európai államalkotó nemzetek szabad, független és egyenrangú tagjaivá váltunk.

Szerte a világon a magyar nemzet tagjai arról emlékeznek, hogy ezer évvel ezelőtt Szent István a nyugatról érkezett koronát elfogadva új hitet, új törvényt, új reményt és európai jövőt adott a magyarságnak.

Ugyancsak ebben az évben volt kerekén tíz esztendeje annak, hogy a legújabb kori történelmünkben egy ránk erőteit rendszerrel szakítva és a csaknem fél évszázadig tartó idegen megszállás után hazánk visszanyerte szabadságát és függetlenségét és visszatért a nyugati polgárosodás útjára.

Végigtekintve ezeréves történelmünkön, sokan elgondolkoznak azon, hogy nekünk, magyaroknak nem sok okunk volt a derűre. Én szívem szerint azok felé húzok, akik vallják, hogy a mögöttünk hagyott ezer esztendőnek mégiscsak az a legfontosabb üzenete, hogy megálltunk a helyünket a világban. Hogy itt vagyunk!

### Emléktábla-avatás Perugiában Szent Erzsébet tiszteletére

Az olaszországi magyar millenniumi programok során, szeptember 25-én Perugiában, abban a templomban, amelyben IX. Gergely pápa 1235. május 26-án, pünkösd ünnepén szentelt avatta Árpád-házi Szent Erzsébetet, – emléktáblát avattak. Az ünnepséget Giuseppe Pira, a Magyar Köztársaság umbriai tiszteletbeli konzulja szervezte s ezen jelen voltak Tar Pál és Győri Enikő nagykövetei, valamint Semjén Zsolt helyettes államtitkár. A délelőtti szentmisét Paskai László, bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek mutatta be. Mise után az emléktáblát Renato Locchi és Semjén Zsolt avatta fel. Még a nap folyamán a magyar bíboros és a jelenlévő vendégek Viterbába látogattak, ahol felkeresték a Szent Erzsébet fejedelméjét őrző ferences templomot. Az itt őrzött ereklye a számos Szent Erzsébet relikvia közül az egyetlen, amely történetileg és antropológiailag egyaránt hitelesnek mondható. Ezt igazolják Piacentini olasz professzor kutatásai. A professzornak a közelmúltban Rómában Mádál Ferenc köztársasági elnök jelenlétében nyújtották át a Pro Cultura Hungariae kitüntetését. VR/MK

A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy rövidítsen a beküldött kéziratokon.

Hogy magyarokként – mind a 16 millióan – joggal lehetünk büszkék nagy történelmi egyéniségeinkre, tudományos és művészeti értékeinkre, Nobel-díjas tudósainkra, technikai felfedezéseinkre, legendás sportolónkra és még sok minden másra, tehetséges népiünkre, gyönyörű országunkra.

Meg tuduk őrizni anyanyelvünket, gazdag nemzeti irodalmunkat és az Európával összekötő vallási eszméinket, kulturális hagyományainkat.

Büszkék vagyunk a Szent István-i intelmekből örökölt mások iránti nyitottságra is. Az évszázadok során Magyarország így válhatott sok-kultúrájú és befogadó országgá, ahol valamennyien felelőséget érzünk a hazai nemzetiségek jobb sorsáért és a határainkon túl élő magyarságért. Ahol, hogy a költő szavával éljek, "rendezni tudjuk végre közös dolgainkat".

Történelmünkre tekintve büszkék lehetünk áldozatokkal megvalóított szabadságszerzetünkre is. Sokszor adunk ebből példát és erőt Európának és a világnak. Alljon itt tanúságként négy évszám: az 1456-ban megívott Nándorfehérvári csata, amelynek emlékére a mai napig is világszerte megkondul a déli harangszó, 1705, a Rákóczi szabadságharc éve, 1848, a Kossuth Lajos vezette szabadságharc és 1956, amire már sokan emlékeznek, a forradalom és szabadságharc. Úgy gondolom, hogy ez a szabadságszerzetet az, ami a legfőbb történelmi hasonlóság a svájci és a magyar nép között...

Ha van is igazsága a kételkedőknek, én mégis a mai napon arra hívnám őket, hogy higgyenek az emberi helytállásban és megújulásban, higgyenek abban, hogy a magyar nép végre saját kezébe vehette sorsát és nem csak magyarázza, hanem műveli is a csodát; nem nagy csodákat, hanem a magunk körül történeteket...

A mögöttünk hagyott ezer évben többször kellett építkezünk a Szent István-i alapokra. Így volt ez tíz évvel ezelőtt is, amikor közös elhatározásból indultunk el a nagy történelmi változás útján.

Olyan Magyarország jelent meg álmainkban, és jelenleg is olyan Magyarországért küzdünk, amelyben mindenki számára megnyílik a szabadság, a jólét és a tisztességes polgári élet lehetősége. Sikerral vívtuk ki szabadságunkat és függetlenségünket, sikerral építettük ki demokratikus intézményrendszerünket, versenyképessé tettük és imponáló növekedési pályára állítottuk gazdaságunkat. Európai integrációs erőfeszítéseink révén minden korábbinál nagyobb biztonságban tudhatjuk országunkat és nemzetünket. Amikor nemzetéről beszélek, az az én olvasatomban az önként vállalt, határainkon is túlterjedő lelki és kulturális kötelék...

Az új évezred küszöbén és az Európai Unió kapujában állva Magyarország új korszakhatárra érkezett. Rajtunk múlik, hogy megújult nemzeti összefogásban, jobb együttműködésben megvalósítjuk mindazt, amelyről rendszerváltó álmaink szóltak, hogy méltón és méltósággal érkezünk az Európai Unióba, hogy olyan értékrend érvényesüljön Magyarországon, amelynek középpontjában a munka becsülete, az egyének, a családok és a közösségek tisztelete és a szeretete áll. Amely mögött erkölcsi-kulturális felemelkedésünk reménye a biztató erő...

\*

Részlet dr. Schmitt Pálnak, a Magyar Köztársaság svájci nagykövetének Bernben, augusztus 20-án, a Millenniumi Magyar Ünnepeken elmondott beszédéből.

## PAP A HADBÍRÓSÁG ELŐTT

Akit üldöztek az igazságért

Egy borongós tavaszi délelőtt egy addig ismeretlen postás azzal állított be Harangozó Ferencnek, a szombathelyi szminárium vicerektorának lakására, hogy csomagja érkezett Rómából, amiért személyesen kell bejönnie az állomás melletti postára. Ő már is vette felöltőjét, de egy pillanatra beköszönt betegnek fekvő főnökéhez. A rektor ágya mellett szolgálatos Lisieux nővér tekintete nyugtalanságot árukt el: Vice rektor úr! Ne



Dr. Harangozó Ferenc igazgató a Kastl-i gimnáziumba látogató Midszenty hercegprímással a várkapujánál

menjen el a postára. Én úgy félek. Ennek a postaembernek nagyon gonosz tekintete van. Valami baj éri vicerektor urat!

Ez 1948. március 11-én történt. Harangozó Ferenc elköszönt, de előbb megígérte főnökének, hogy vesz neki egy tábla csokoládét, ami akkor ritkaságnak számított. Meg is vette, haza azonban már nem vihette, ugyanis soha többé nem tért vissza otthonába. Legközelebb nyolc év múlva lett szabad ember, amikor a forradalmárok kiszabadították a budapesti Gyűjtőfogházból. – A nő előbb megérzik a veszélyt, akkor is, ha szerzetesi ruhát viselnek! „Amikor a Kovács-szálló mellett be akartam fordulni a Kiss téren, amelyből az állomás felé vivő utca nyílik, oldalról egy bilgericsizmás, sötét alakot pillantottam meg. Tudtam, hogy engem figyel, de úgy tett, mintha észre se vett volna. Máskor is kísérték és figyeltek ilyen alakok, de akkor valami különös veszély lógott a levegőben. Lisieux nővér figyelmeztetésére kellett gondolnom. Meggyorsítottam lépéseimet. Mikor át akartam menni a szálló előtti úttesten a Széll Kálmán utcába, egy nagy fekete autó vágódott elém. Rá akartam szólni a sofőrre, de hátról elkapott valaki. Hátra akartam fordulni, abban a pillanatban kettő ugrott ki az autóból, az egyik ököllel állon ütött többször egymás után. Az ütések elkábítottak, csak mikor már az autóban voltam, eszméltem föl. Egyik oldalamon a bilgericsizmás ült, a másikon izmos, sötét fickó, aki leütött. Szeben, a sofőr mellett egy kövér, holdképű, vízes szemű alak. Mindhárom felém tartott pisztolycsövekkel. Egy darabig az állomás felé robogott az autó, majd egy keresztutcába kanyarodott, vissza a Szelestei úton, a Királyi utca végén lévő katonapolitikai osztályra.”

gatást nyújtott, de segítette őket átjutni az államhatáron. Ő szöktette át Ausztriába az idehaza üldözött politikus Sulyok Dezsőt és feleségét is.

Vizsgálati fogsága azzal kezdődik, hogy 72 órára egy WC-szerű kabinba zárják, melyben sem felállni, sem leülni nem lehet. A kihallgatások során gumibottal verik.

1948. május 23-án az ausztriai Badenbe viszik, és december 6-án kémkedéssel vadolva tizenhat társával együtt szovjet hadbírósg elé állítják. Először halálra, majd enyhítésképpen 25 év szigorított kényszermunkára ítélik.

1949. július 1-én a szibériai Tajgetbe szállítják. Papi fogolytársai közül a különböző szovjet munkatáborokban: Mészáros Tibor, veszprémi egyházmegyével egyszerre került Bírósg elé Badenben.

1955 novemberében több száz fogolytársával együtt hazairányítják Magyarországra, de itthon sem engedik szabadon. Nyíregyházán és Jászberényben tartják őket szigorú őrizet alatt. 1956 júliusában Budapestre, a gyűjtőfogházba viszik. Ebben az időben ugyanitt raboskodik a papköltő Mécs László is. Amikor értesül a szovjet munkatáborból kiéhező, lefogya hazakerült paptestvéréről, élelmiszercsoportot küld neki. Harangozó atyát 1956. november 2-án a szabadságharcosok szabadítják ki a Gyűjtőből. Látva az ismét bekövetkező összeomlást, november 5-én nyugatra távozik.

Előbb Svájcba, majd Németországba kerül. 1960-ban átveszi a Kastl-i magyar gimnázium vezetését, később a Münchenben megjelenő, Életünk című katolikus havilap főszerkesztője. Nyugdíjazása után Burgenlandba költözik. Szülőfalujában, Szentpéterfán temették el.

Hetény Varga Károly

### A KÖLTŐNEK

A költőnek, ti többi emberek, Emelni szobrot ne siessetek, Mert úgy lehet, még áll a büszke emlék, Midőn dalát már régen elfeledték...

Halhatlanok bírja az idő. Csak akkor tudjátok meg, hogy mi ő, Ha emeltek hosszú századok, S hozzá hasonlót még nem láttatok...

Vajda János (1827-1897)

### ÜTLÉVEL

Sárga levél hull a fáról, - sárgarigó száll a tájrol, sárgarigó, fülemile, két szárnya az ütlevele...

Száll ragyogó örök nyárba, de a tavaszt alig várja: jön szeretni, jön dalolni, jön egy nyárral el elmúlni...

Erdélyi József (1896-1978)

Mi dolgunk a világon? Küzdeni, És tápot adni lelki vágyainknak. Ember vagyunk, a föld s az ég fia, Lelkiünk a szárny, mely ég felé viszen...

Vörösmarty



## AZÉLET KÖNYVÉBŐL

FRANCIAORSZÁG

A keresztség szentségébe részesültek:

**ARANEGA Laurine**, Patrice és Gedeon Christelle lánya, Lyonban; **CASTRONOVO Lea**, Salvatore és Farkas Violette lánya, Grenoble; **RÁNHÉGYI Oceanne**, Roanne, REYNAUD Lucas, Tázlári Ildikó unokája, Chausson (69); **CHAPUIS Alice**, Tompa Diana unokája, Lyon; **URFER Amandine**, Alain és Elekes Aranka lánya, Auribeau.

Esküvők:

**TAMÁSI Nicolas** és **OUVARD Béatrice**, Tassin la Demi Lune; **BUNDIK Andrea** és **JAMBIN Stéphane**, St. Cyr au Mont d'Or; **MOLNÁR Tamás** és **POLYÁK Patricia**, Irigny.

Az örök hazába költöztek:

**FÜZÉLY Ottó**, 67 éves, Décines; **COUDERC Éva** szül. **JÁSZPER**, 45 éves, Vauxles-St. Claud; **JUHÁSZ Istvánné** szül. **CZINGER** Magdolna, 81 éves, Montpellier; **HORVÁTH József**, 71 éves, Echirrolles; **LOVAS György**, 74 éves, Lyon; **BERTALAN Jánosné** szül. **SAKOS** Hermina, 89 éves, Vaulx-en-Velin; **LUCSÁNSZKY Jánosné** szül. **BICZÓ** Mária, 91 éves, Echirrolles; **KAMÁR Mihály**, 67 éves, Chambéry; **HORVÁTH Károly**, 67 éves, Nizza. **KONDOR Józsefné** szül. **BÉNYI** Anna, 90 éves, Echirrolles; **OROSZ Mihályné** szül. **SZEGEDI** Olga, 81 éves, Le Creusot; **KÜBECZKY László**, 60 éves, St. Génis Laval; **NAGY Ferenc**, 64 éves, Villeurbanne; **HORVÁTH József**, 73 éves, Roanne; **KISS Béláné** szül. **NAGYMEZEI** Mária, 85 éves, Courthézon; **FEKETE Károly**, 78 éves, Cann. R.I.P.

NÉMETORSZÁG

MÜNCHEN

Keresztelés:

**SCHNEIDER Philipp Maximilian**, Sch. János és Sch. Claudia Katharina Margarethe kislánya 2000. szeptember 24-én részesült a keresztség szentségében.

Temetés:

**Kiss Ottó** 58 éves korában humyut el, temetése október 20-án volt a müncheni Neuer Südfriedhofban.

Adjon az Úr örök nyugalmat nekik!

## Életkép 1956-ból

Nem kötött szöveg, hanem személyes tanúságtétel amit leírtam – emlékezve az 1956-os forradalom és szabadságharc napjainak egyik megtörtént eseményére. 44 év távlatából tekintek vissza, talán már nem pontos a dátum, de a történet igaz.

Nagymaroson vagyunk, a vasútiállomással szemben lévő Postás üdülőben. Október 26 vagy 27-e van, vendégek már nincsenek. Ki – ahogy tudott, haza utazott. Este 9 óra tájban szabadságharcos fiatalok egy csoportja – kik jól ismertek bennünket – kopogtattak nálunk és elmondták, hogy az állomásra beérkezett vonaton márianosztrai börtönből szabadult rabok; politikai elítéltek, egyházi személyiségek vannak és két napja nem ettek. Mit tudnánk tenni, kellene valami meleget inni és enni adni az embereknek, hogy tovább mehessenek. – Tea és keksz volt az egyetlen nagyobb mennyiségű készlet, amit viszonylag gyorsan elkészíteni és osztani lehetett.

Am az éhezéshez szoktatott embereknek a jó szó és a forradalom hírei – amiről alig volt pontos értesülések – mindennél többet jelentett. Úgy sírtak ezek a meglett és meggyötört emberek, mint akikkel valamilyen hihetetlen csoda történt és féltek – kegyetlenül féltek –, hogy nem jutnak haza, hogy újra börtönbe kerülnek. A márianosztrai börtön – a börtönök büntetőintézete volt. Súlyos szenvedés várt arra, akit odavittek.

Számomra emlékezetes maradt az a meggyötört öreg bácsi, aki azt kérdezte tőlem: – „Tessék mondani, miért vagyok én

## IN MEMORIAM

Dr. Major Imre Márk

1923-2000

Major Márk 1923. március 26-án született Csácsbozsokon. 1944-ben érettségizett a budapesti ciszterci Szt. Imre gimnáziumban s utána belépett a ciszterci rendbe Zircen. 1945. május 6-án letette ott szerzetesi fogadalmát. Miután



Dr. Major Márk

Zircen elvégezte teológiai tanulmányait a Szt. Bernát Teológiai Akadémián, ugyanott pappá szentelte őt 1949. június 29-én Kovács Sándor szombathelyi püspök.

Pappá szentelése után Pászton lett hitnánár a Zrínyi Miklós gimnáziumban (1949-1953), valamint kiegészítő lelkész a Szt. Lőrinc plébánián. 1953 és 67 között Törökszentmiklóson és Jászárokszálláson káplán és hitnánár a középiskolában. 1967-ben hagyta el Magyarországot és az Egyesült Államokba került. Ott először a St. Mary of Namur nővéreknél volt lelkész Forth Worth, Texasban, 1968-1972

között, majd 1972-1981 között a Názáreti Szt. család nővéreknél Grand Prairie-ben, Texas. A texasi Keresztény Egyetemen Forth Worth-ben, 1972-ben elnyerte a doktori fokozatot. 1972-76 között történelmet tanított az University of Plano-ban, Texas, és 1972-1981 között Irving-ben. 1981-ben visszakérült Európába és 1981-85 között Németországban a Burg Kastl-i magyar gimnázium igazgatója.

1986-ban a külföldi magyarság lelkipásztori szolgálatára vállalkozott és inkardinációt nyert az egri főegyházmegyébe. 1986. június 1 óta haláláig az esseni egyházmegye magyar lelkésze volt. Essen mellett ellátta Duisburg, Obehausen, Bochum, Neukirchen-Vluyn magyarjait is, valamint Mülheim és Moers városokat is. Egyesületeket vezetett, egyházközségi értesítő révén tartotta a kapcsolatot a környék magyarjaival, magyar övodát szervezett, „Füles” néven gyermekújságot is kiadott, és Essenben sokat segített a német lelkipázközösségekkel, valamint angol gyóntatóval.

Édesanyja nemrégiben halt meg Magyarországon 103 éve korában. Ez év tavaszán ő is elkezdett szívvel gyengélkedni, de még tovább tervezte lelkipásztori munkáját az elkövetkező hónapokra. November 3-án azonban, szív-műtét következtében meghalt és hazatért az égi hazába. Requiescat in pace!

## Feketekúty László

alkotmányjogász és történész

2000 augusztus 24-én New Brunswick-i NJ otthonában békésen elhunyt. A felvidéki Bártfán született 1914 július 19-én. A budapesti Pázmány Péter Tudományegyetemen 1936-ban jogi és államtudományi doktorátust szerzett. 1942-ben lett a budapesti Tudományegyetemen az alkotmányjog magántanára. 1944 márciusa óta Svájcban élt, 1947 és 51 között Fribourgnban az Institut des Sciences Sociales et Politiques munkatársa. Tevékenyen részt vett az emigráns Magyar Keresztény Népmozgalom, illetve a Demokrata Néppárt munkájában. 1951 augusztusá-

ban került a müncheni Szabad Európa Rádió hírosztályára, 1954 és 1979 között a magyar osztály helyettes igazgatója. Nyugalomba vonulása után az Egyesült Államokban telepedett le. Mindszenty bíborosról írt könyve német, francia, holland és spanyol nyelven is megjelent 1949-ben. Gyászolják gyermekei: Géza, Réka, Zsolt és Béla, menyei: Karol, Zsuzsa és Vicki, valamint unokái: Szilvia, János és Pál. Emlé-ke-re 2000 október 26-án, csütörtökön délelőtt tartottak gyászmisét a New Brunswicki Szent László templomban.

(Sz)

## Egy „Álom”-tárlat Budapesten

Közel 100 festményes kiállításra hívták meg nov. 19-én, vasárnap, az egy álom hatására festeni kezdő Simon M. Veronika székesfehérvári festőművészt a „Független Női Szövetség” Belgrád Rakparti székházába. A megnyitó műsorában Keresztes Emil Kossuth-díjas és érdemes művész szavaltai után Kertész Péter pápai káplán megnyitó beszéde hangzott el egyéb műsorszámok mellett.

A tárlat érdekessége, hogy itt bemutatásra kerültek a festőművész templomokba, iskolákba, óvdaiba, püspökségre és magányúteménybe került Árpád-házi szentekkel kapcsolatos nagyméretű festményei. A megnyitó végén dr. Torgyán Józsefné, Cseh Mária a jelenlévő kedves Erzsébetek között egy szürített virágcsendéletet sorsolt ki.

A művészön ötven egyéni kiállításon, négy országban vett részt nagy sikerrel.

Szuhács Renáta (Bp.)

Egyet. hallgató

## Magyar díszhangverseny a Vatikánban

Szeptember 23-án este hat órakor kezdődött a vatikáni VI. Pál kihallgatási termében a II. János Pál pápa tiszteletére adott hangverseny, amelyre a magyar nemzet fejezte ki tiszteletét és köszönetét azért a támazért, amivel a Szentszék I. Szent István király kora óta segítette a magyar népet keresztény hitének, nemzeti szabadságának, kultúrájának és identitásának megőrzésében. Az emelvényen a Szentatya mellett foglalt helyet Paskai László bíboros, primás, esztergom-budapesti érsek és Seregély István egri érsek, a püspökar elnöke. A hatalmas kihallgatási terem szinte teljesen megtöltö, öt-hatezer vendég között az első sorban foglalt helyet Mádl Ferenc köztársasági elnök és felesége, valamint Orbán Viktor miniszterelnök és a magyar delegáció tagjai: miniszterek, államtitkárok és az elnökök személyes meghívott vendégei, továbbá több magyar püspök.

A múlt század világhírh Magyar zeneszerzőjének, Liszt Ferencnek egyik mesterművét, az „Ünnepi misét” a Danubia Ifjúsági Szimfonikus Zenekar szolgáltatta meg Héja Domonkos karmester vezényletével. A latin nyelvű mise kórustételeit a Magyar Nemzeti Énekkar énekelte. A hangverseny olasz-magyar nyelvű műsorfüzetében Mádl Ferenc államfő így írt a darabról: „A ma esti zeneművet, a „Missa Solemnist”, magyarul „Ünnepi misét” Liszt Ferenc az esztergomi bazilika újjászertelése alkalmából írta. A magyar kereszténység kezdeteihez és személyesen Szent Istvánhoz a legszorosabban kapcsolódó esztergomi bazilika jelképe lett a magyar történelmi múlt folytonosságának. – „Ezt a misét inkább elmondjuk, mint megírtam”, írta Richard Wagnernek. Megbízójához, a hercegprímáshoz írott levelében pedig kiemelte, hogy számára 1856. augusztus 31-e – az esztergomi bazilika újjászertelésének napja – magyarként, katolikusként és zeneszerzőként a legnagyobb jelentőséggel bír. Liszt magyar motívumokat is alkalmaz az „Esztergomi misé”-ben.

A közönség hatalmas tapssal jutalmazta a Liszt-mise előadását, a zenekart, a szólistákat, a kórust és főként a fiatal karmestert. A hangverseny záróaktusaként a Szentatya rövid beszéddel fordult a jelenlévőkhez. „A Nagy Jubileum egészébe illeszkedő rendkívüli koncert halálát töltötte el lelkemet – mondotta –, elsősorban a művészetet inspiráló Isten és a nagy magyar zeneszerző, Liszt Ferenc iránt.” A pápa köszönetét fejezte ki az előadás megszervezőinek, előkészítőinek, köszöntötte a magyar kormánydelegáció tagjait, továbbá a mellette helyet foglaló Paskai bíborost és Seregély érseket. MK

## Hírdetések

folytatás a 8. oldalról

**ERDÉLYBE** utazás luxus-kisbusszal kiváncsi helységekre. Ideális nyugodtaszobák és utazóknak sok csomaggal. Utazás Bükre, Hévíz-vagy Budapestre. München. **Telefon fax:** (D) +89/69 99 85 , 67 05 618 ill. 0172/84 25 288. **(H) 0036-1-341 59 55.**

**Eladó Pécs belvárosában** egy 1 szoba-konyha, gázfűtéses, lakás. Érdeklődni: ( H ) -72-354-401 vagy (D) 30-971 21 37 este.

**Balatonlelle városközpontjában**, 85 m2 hasznos alapterületű, összkomfortos családi ház ( 3 szoba, 2 fürdőszoba ) 906m2 telken eladó. Ár: DM 111.000/ HUF 15 millió. Telefon: (H) +36/309/519-344, +36/309/482-147, +36/1/355-2131.

